

مقطع تحصیلی: کارشناسی رشته: روابط عمومی الکترونیک	ترم: اول	سال تحصیلی: ۱۳۹۸ - ۱۳۹۹
نام درس: فناوری های نوین ارتباطی	نام و نام خانوادگی مدرس: مزده ماهرخ مقدم	
آدرس email مدرس: mahrokhmoghadam57@gmail.com	تلفن همراه مدرس:	
جزوه درس: تکنولوژی نوین ارتباطی	مربوط به هفته : هفتم ☐ هشتم ☐ نهم ☒	
text: دارد ☒ ندارد ☐	voice: دارد ☒ ندارد ☐	power point: دارد ☐ ندارد ☒
تلفن همراه مدیر گروه :		
<p>با سلام و احترام دوستان عزیز</p> <p>جلسه نهم فناوری های ارتباطی نوین ادامه مباحث در خصوص چگونگی مباحث جامعه اطلاعاتی در خصوص تقسیم بندی کشورها برای تدوین برنامه تحقق جامعه اطلاعاتی و براساس انگیزه حرکت به سوی جامعه اطلاعاتی و همچنین در مورد تعیین شاخصهای دستیابی به جامعه اطلاعاتی و در مورد ترسیم جامعه اطلاعاتی از نظر:</p> <p>✓ فریتز مچلاپ^۱</p> <p>✓ دانیل بل^۲</p> <p>✓ پورات و روبین^۳</p> <p>✓ جدول شاخص جوهاکا^۴</p> <p>✓ مرکز پردازش و توسعه اطلاعات ژاپن^۵ J I PDEC</p> <p>نکته: دانشجویان گرامی در جزوه سوالات با رنگ زرد و پاسخ آن به رنگ سبز مشخص شده است. با این وجود بررسی و خواندن تمامی مطالب در جزوه های ارسالی، مد نظر است.</p>		

¹ Fritz Machlup

² Daniel Bell

³ Porat and Rubin

⁴ Johoka

⁵ Japan Institute for Promotion of Digital Economy and Community

شکل‌گیری جامعه اطلاعاتی به طور محسوس با تغییر در بافت نیروی کار و تفاوت سهم بخش‌های مختلف اقتصادی در تولید ناخالص ملی آغاز شد، اما کشورهای مختلف همچون ژاپن، آمریکا و شماری از کشورهای اروپایی این روند را با برنامه‌ریزی‌های آگاهانه تشدید کردند. این کشورها هر یک با تدوین برنامه‌های بلند مدت، میان مدت و کوتاه مدت در تحقق جامعه اطلاعاتی آرمانی خود با یکدیگر به رقابت برخاستند، بویژه که بحران‌های اقتصادی و شرایط رقابتی بازارهای بین‌المللی، رقابتی وسیع را برای کسب سهم دائمی و بیشتر در بازار اجتناب‌ناپذیر کرده بود. کشورهای متعددی برای تدوین برنامه تحقق جامعه اطلاعاتی اقدام کردند. می‌توان آنها را براساس انگیزه حرکت به سوی جامعه اطلاعاتی به دو گروه عمده تقسیم کرد:

۱. گروه اول، کشورهایی تا نیمه دوم قرن بیستم، نظامهای اقتصادی برتری داشتند و ظهور نظامهای اقتصادی جدید در این زمان آنها را در معرض اضمحلال قرار داد. کشورهای توسعه یافته آمریکای شمالی، اروپا و ژاپن در این دسته قرار می‌گیرند. برای این کشورها تغییر معادلات قدرت در بازارهای جهانی، موجب بروز نگرانی گسترده در خصوص از دست رفتن موقعیتهای برتر در بازار و در نتیجه ترس از کاهش تأثیرگذاری بر صحنه جهانی شد؛ ضمن اینکه نگرانیهای مشابهی در مورد اضمحلال نظام اجتماعی، که در میزان بالای بیکاری و دیگر تحولات ساختاری جامعه ریشه داشت، باید به این مورد افزوده شود. بنابراین انگیزه اصلی این گونه کشورها برای حرکت به سوی جامعه اطلاعاتی به خاطر حفظ موقعیت مساعد اقتصادی است تا با بهره برداری از این موقعیت، تنگناهای اجتماعی، تحت تأثیر کارآفرینی و اشتغال‌زایی بیشتر، برطرف شده و همبستگی جامعه تضمین گردد.

۲. گروه دوم، کشورهای کمتر توسعه یافته و تازه صنعتی شده‌ای هستند که نسبت به کشورهای گروه اول در نقطه شروع متفاوتی قرار گرفته‌اند. انگیزه اصلی این کشورها رسیدن به رشد و توسعه اقتصادی بلندمدت برای نیل به سعادت و رفاه آینده است. این کشورها با تحمل رشد اقتصادی پرشتاب که برای حل مشکلات دراز مدت اجتماعی طراحی شده است، با مسائل ناشی از تسریع رشد اقتصادی، همچون کساد نواحی روستایی، خرابی شهرها، اختلاف درآمد، آموزش ضعیف و خدمات عمومی ناکارآمد، دست به گریبانند و امید دارند با استفاده

بهینه از اطلاعات، به همبستگی اجتماعی مطلوب که در رشد اقتصادی بلند مدت ریشه دارد، دست یابند (مور،

۱۳۷۸).

دستیابی به شاخصهای جامعه اطلاعاتی در کشورهای تازه توسعه یافته مانند مالزی، تایلند و اندونزی، امید به تحول حرکت جامعه به سوی جامعه اطلاعاتی را زنده نگه می‌دارد، ضمن اینکه پذیرش این نوع تحول، سیر تکاملی جامعه از شرایط صنعتی و فراصنعتی به جامعه اطلاعاتی را در کشورهای توسعه یافته صنعتی کتمان نمی‌کند.

در کل، شکل‌گیری جامعه اطلاعاتی را باید ناشی از تأثیر یک نیروی گسترده فراملی، برخاسته از شرایط اقتصاد جهانی و رقابت در بازارهای بین‌المللی دانست. خواست و هدف‌گیری ملی برای حفظ سهم در بازار، از طریق برنامه‌ریزی ملی دولت‌ها، به تداوم و پایداری آنها منجر می‌شود. در این شرایط، دولت و ملت‌هایی که آینده جامعه را در رسیدن به جامعه اطلاعاتی دانستند و با برنامه‌ریزی‌های بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت، از پیش آن را ترسیم کردند، (همچون کشور ژاپن) در این عرصه پیش‌تاز بوده‌اند. آنهایی که با دریافت اولین علائم هشدار دهنده مربوط به نظام اقتصادی و اطلاعاتی، واکنش مدبرانه سریعتری برای حفظ پایداری خود در نظام اقتصادی و اطلاعاتی جهانی نشان داده‌اند، توانسته‌اند گام‌های بزرگی در این راستا بردارند و سایرین که هم در تصور آینده و هم در واکنش نشان دادن به علائم هشداردهنده جهانی بی تفاوت بوده‌اند، امکان مشارکت در جامعه اطلاعاتی جهانی را از دست داده‌اند.

شاخصهای سنجش جامعه اطلاعاتی

تعیین شاخصهای دستیابی به جامعه اطلاعاتی، برای تدوین برنامه‌های بلند مدت اقتصادی و تحقق توسعه پایدار و نیز برای سنجش رتبه کشور در بین دیگر کشورهایی که به جامعه اطلاعاتی دست یافته‌اند، موضوع تحقیق سازمانهای پژوهشی و نظریه‌پردازان جامعه اطلاعاتی است. با وجود شباهتهای متعدد در شاخصهای

تعریف شده برای جامعه اطلاعاتی، تفاوت‌هایی بر اساس تفاوت در انگیزه حرکت به سوی این جامعه و رویکردهای متفاوت در شکل‌گیری آن، می‌توان دید.

«فریتز مچلاپ» Fritz Machlup که تولید دانش را محور اصلی تحقق جامعه اطلاعاتی می‌دانست، پنج بخش را برای ساختار بندی جامعه دانش - مبنا مطرح ساخت :

۱. آموزش و توسعه ۳. رسانه‌ها و ارتباطات ۴. تجهیزات اطلاعاتی ۵. خدمات اطلاعاتی. روش

«مچلاپ» در ترسیم جامعه اطلاعاتی در سال ۱۹۵۸ در ایالات متحده آمریکا پیاده شد و پس از آن، به عنوان یک ابزار مهم برای سنجش اطلاعات در چندین کشور دیگر، همچون ژاپن به کار رفت.

«دانیل بل» Daniel Bell، تعریف مچلاپ را با اختصاصی کردن حوزه و چارچوب جامعه اطلاعاتی به وسیله سه بخش مهم اصلاح کرد: آموزش عالی، تحقیق و توسعه، و تولید دانش به مثابه دارایی فکری (نقل در دوردیک و ونگ، ۱۹۹۳، ۴۵). جان کلام هر دو مقوله شاخص های مطرح شده مچلاپ و بل، بر استفاده از روش تحلیل بخشی در سنجش سطح کاربرد اطلاعات در جامعه متکی است.

در سال ۱۹۷۷، «پورات و روبین» Porat and Rubin با اعمال تغییرات بیشتر روی متغیرهای مچلاپ، هشت بخش زیر را برای سنجش یک جامعه اطلاعاتی پیشنهاد دادند:

۱. تولید دانش و صنایع اختراعی ۲. اشاعه دانش و صنایع ارتباطات ۳. مدیریت خطرپذیری ۴. تحقیق و صنایع همپایه ۵. خدمات انتقال و پردازش اطلاعات ۶. صنایع تولید اطلاعات ۷. فعالیتهای برگزیده دولت، ۸. تسهیلات پشتیبانی در صنایع اطلاعات (نقل در رای و لال، ۲۰۰۰).

از دیگر شاخصهای قابل طرح، جدول شاخصهای «جوهاکا» Johoka است که در سال ۱۹۸۱ یک مؤسسه پژوهشی در کشور ژاپن آن را تهیه کرده است. این جدول، در اصل با هدف ترسیم اقتصاد اطلاعات و تعیین

شاخصهایی که میزان فاصله کشور ژاپن را از جامعه اطلاعاتی نشان دهد، تدوین شد. همان گونه که پیشتر نیز مطرح شد، کشور ژاپن در تدوین شاخصهای جامعه اطلاعاتی به ر سانههای ارتباط جمعی و جریان اطلاعات توجه داشته است. این مطلب با بررسی جدول شاخصهای جوهاکا (جدول شماره یک) نیز به خوبی قابل تشخیص است. علاوه بر این «مرکز پردازش و توسعه اطلاعات ژاپن» J I PDEC، در سال ۱۹۸۶ شاخصهای دیگری را برای کمک به ساختار بندی برای مینا قراردادن اطلاعات در جامعه، در ابعاد سه گانه مندرج در جدول ۲ مطرح کرد.

با کمک شاخصهای جوهاکا و J I PDEC، ژاپن می تواند موقعیت خود را در جامعه اطلاعاتی و مجهز به دانش تعیین کند. ژاپن با بکارگیری این شاخصها در برنامه های بلند مدت توسعه در دستیابی به جامعه اطلاعاتی از کشورهای اتحادیه اروپا مثل فرانسه، آلمان غربی و انگلستان، سبقت گرفته است و تنها کشوری که اکنون در حوزه فناوری اطلاعات، جلوتر از ژاپن است، ایالات متحده آمریکا است. لازم به ذکر است، به هر حال، اینکه واقعیت کاربرد پذیری به خاطر مسائل اجتماعی، سیاسی و اقتصادی در شاخصهای J I PDEC منظور نشده اند، شبهه انگیز است.

⁶Japan Institute for Promotion of Digital Economy and Community

جدول ۱. شاخصهای جامعه اطلاعاتی برای تعیین رتبه کشور ژاپن در بین جوامع اطلاعاتی (رای و لال، ۲۰۰۰)

شاخص جوهورکا			
میزان اطلاعات	توزیع رسانه‌های ارتباطی	کیفیت فعالیتهای اطلاعاتی	سهم اطلاعات
تعداد تماسهای تلفنی به ازای هر فرد در هر سال	تعداد گیرنده‌های تلفن به ازای هر ۱۰۰ نفر	نسبت تعداد نیروی کار اطلاعاتی به کل جمعیت	نسبت هزینه اطلاعات، نسبت به کل هزینه‌ها
شمارگان روزنامه به ازای هر ۱۰۰ نفر	تعداد گیرنده‌های رادیو به ازای هر ۱۰۰ خانواده		
کتابهای منتشر شده به ازای هر ۱۰۰۰ نفر	تعداد گیرنده‌های تلویزیون به ازای هر ۱۰۰ خانواده	نسبت تعداد دانش‌آموزان به جمعیت گروه سنی دانش‌آموز	
تراکم جمعیت (میزانی برای ارتباطهای بین فردی)			

جدول ۲. شاخصهای J I PDEC برای تعیین رتبه یک کشور در بین جوامع اطلاعاتی (رای و لال، ۲۰۰۰)

شاخصهای J I PDEC	
ارزش سخت افزارهای رایانه‌ای در یک صنعت نسبت به تعداد شاغلان در همان صنعت	سهم سخت‌افزار
ارزش نرم افزارهای مصرف شده در طول یک دوره زمانی ویژه نسبت به تعداد شاغلان در همان صنعت	سهم نرم‌افزار
ظرفیت تبادل اطلاعات نسبت به شاغلان در همان صنعت	سهم ارتباطات